

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Bergstraat te Ham

Sara Claessens
Marjolein van der Waa

Tienen, 2017
Studiebureau Archeologie bvba

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Bergstraat te Ham

**Sara Claessens
Marjolein van der Waa**

**Tienen, 2017
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Bergstraat te Ham
--

Initiatiefnemer:	Wijckmans Immo NV
Projectleiding:	Annelies De Raymaeker
Erkend archeoloog:	Marjolein van der Waa
Auteurs:	Sara Claessens Marjolein van der Waa
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bvba
Bietenweg 20
3300 Tienen
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2017, Studiebureau Archeologie bvba

Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1 Bureauonderzoek	p. 2
1.1 Beschrijvend gedeelte	p. 2
1.1.1 Administratieve gegevens	p. 2
1.1.2 Archeologische voorkennis	p. 4
1.1.3 Onderzoeksopdracht	p. 4
Vraagstelling	p. 6
Randvoorwaarden	p. 6
Beschrijving geplande werken	p. 6
<i>Geplande werken</i>	p. 6
1.1.4 Werkwijze en motivering bronselectie	p. 12
1.2 Assessmentrapport	p. 12
1.2.1 Landschappelijke ligging van het projectgebied	p. 12
1.2.2 Actuele toestand van het terrein	p. 18
1.2.3 Terreininspectie en controleboringen	p. 19
1.2.4 Historische beschrijving van het projectgebied	p. 22
1.2.5 Archeologisch kader van het projectgebied	p. 27
1.2.5.1 <i>Gekende archeologische waarden</i>	p. 27
1.2.5.2 <i>Gebieden "geen archeologisch erfgoed"</i>	p. 28
1.2.5.3 <i>Beschermde archeologische sites</i>	p. 28
1.2.6 Archeologische verwachting (datering en interpretatie)	p. 29
1.2.7 Afweging kennispotentieel	p. 30
1.2.8 Synthese en beantwoording onderzoeksvragen	p. 30
Hoofdstuk 2 Programma van maatregelen	p. 32
2.1 Administratieve gegevens	p. 32
2.2 Gemotiveerd advies	p. 33
2.3 Programma van maatregelen	p. 35
Bibliografie	p. 36
Plannenlijst	p. 37
Bijlage 1 : Inplantingsplan	
Bijlage 2 : Boorstaten controleboringen	
Bijlage 3 : Foto's controleboringen	

Hoofdstuk 2 Programma van Maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode:	2017J20 (bureauonderzoek)
Aanleiding:	De opgemaakte archeologienota kadert in een geplande verkavelingsaanvraag met in totaal een kadastraal oppervlakte van ca. 29589 m ² . Daarmee valt de vergunningsaanvraag binnen de aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen 3000 m ² of meer bedraagt (Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013, het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 en de Code van Goede Praktijk).
Erkend archeoloog:	Annelie De Raymaeker OE/ERK/Archeoloog/2016/00148, Studiebureau Archeologie bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00002
Locatie:	Ham, Bergstraat (fig. 1.1 en 1.2) Bounding box: punt 1: x= 204109, y= 196845 punt 2: x= 204342, y= 197039 Afd. 2, Sectie B, Perceel 1207D
Relevante termen³³:	Bureauonderzoek
Bebouwde zones:	Geen

³³ Thesaurus: <https://inventaris.onroerendergoed.be/thesaurus>

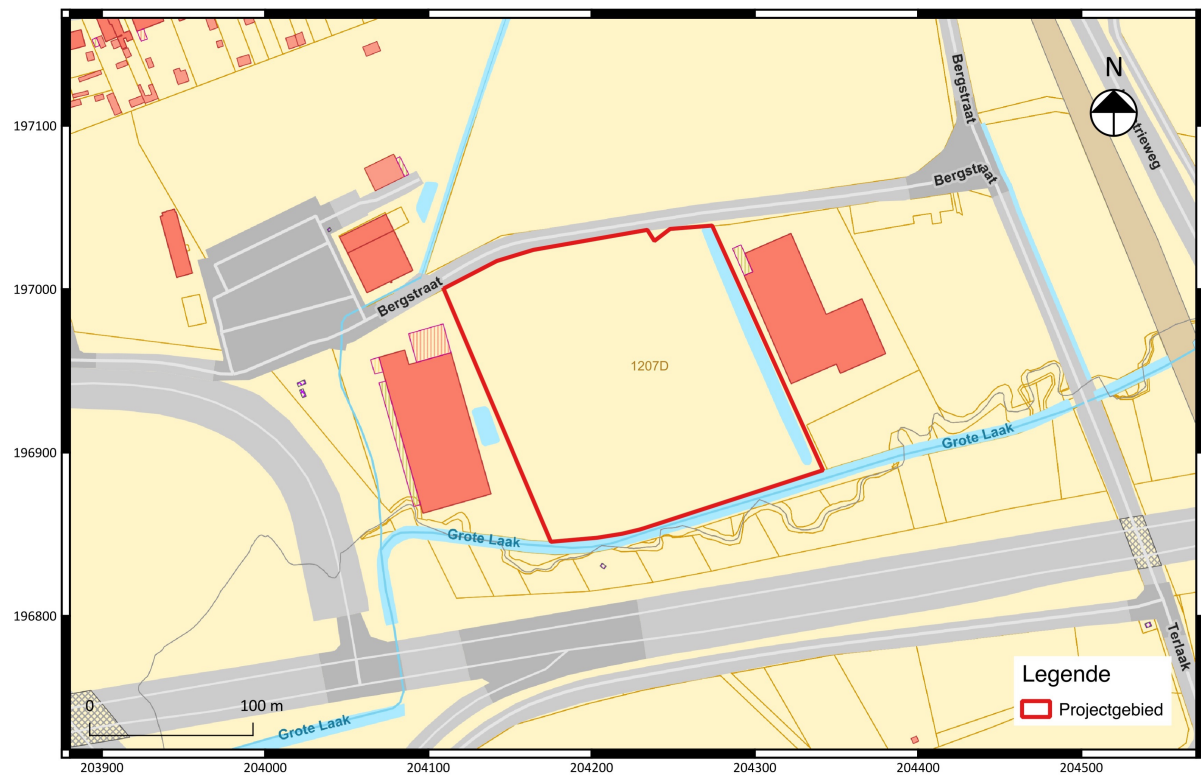

Fig. 2.1: Uittreksel van het kadasterplan met situering van het projectgebied (©CADGIS).

Fig. 2.2: Recente luchtfoto met daarop de huidige terreincondities aangeduid.

2.2 Gemotiveerd advies

Het onderzoeksterrein is gelegen op een bedrijventerrein voor distributie / logistiek in de gemeente Ham, vlak aan de snelweg E313. Rondom het plangebied zijn archeologische vindplaatsen opgetekend, die bestaan een sporadische vondst van (niet-gedefinieerd) lithisch materiaal en de locatie van een zeventiende-eeuwse schans naar cartografische bron.

Landschappelijk bevindt het terrein zich ingeklemd in een lage beekvallei direct tussen twee waterlopen, de Grote Laak langs de zuidgrens en de Fabrieksbeek langs de westgrens. Volgens de bodemkaart bestaat de ondergrond uit slecht gedraineerde, zeer natte alluviale gronden zonder profielontwikkeling (Eep- en Efpm-bodemserie). Landschappelijk en archeologisch onderzoek op nabij gelegen terreinen in vergelijkbare contexten boden zicht op een bodem waarbij tertiaire zanden dagzoomden onder een Ap, ofwel een afgegraven C-horizont. Bij terreininspectie en controleboringen werden op het onderzoeksterrein de slechte drainage en natte toestand bevestigd, evenals het ondiep aanwezige tertiair en slecht een zeer sporadische en dunne C-horizont (in 1 boring aangetroffen). Alluviale erosieprocessen en/of afgravingen ter ontginning van het ijzerrijke ijzeroer hebben mogelijk het ontbreken en vergraven van een C-horizont tot gevolg gehad.

Hoewel het een redelijk groot terrein betreft (ca. 2,9 ha), werden in de 7 boringen een gelijkaardig beeld aangetroffen, inclusief een gelijkaardige stevige vochtigheidsgraad. Het feit dat het ganse terrein zo nat bleek, heeft mogelijk te maken met de dichte aanwezigheid van de twee waterlopen langs de zuid- en westgrens van het ganse plangebied. Volgens het digitaal hoogtemodel zijn er daarnaast geen landschappelijke kenmerken die mogelijk van invloed zouden kunnen zijn op drainagetoestand: het terrein blijft overal even vlak. Door het ontbreken van differentiërende kenmerken, ondersteund door veldobservaties, zijn extrapolaties voor dit terrein toegelaten.

In het licht van de diepe geplande verstoring (tot -8,00 m) werd ook gekeken naar de kans op het aantreffen van mogelijke diepgelegen in situ paleolithische artefactensites. Op basis van de quartairstratigrafie van het terrein bestaan hier echter ook geen indicaties voor.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt dan ook een eerder lage verwachting voor het aantreffen van prehistorische artefactensites en/of grondsporensites vanaf de metaaltijden vooropgesteld. Het historisch kaartmateriaal toont geen bebouwing op of rond het projectgebied zelf en de gebouwen rond het projectgebied verschijnen pas in de Nieuwste Tijd. Het projectgebied zelf blijft onbebouwd. De CAI toont ook geen vondsten uit de Nieuwe en Nieuwste Tijd. De archeologische verwachting voor deze periodes blijft dus ook eerder laag.

Voor dit terrein bestaat een lage trefkans voor het aantreffen van archeologische vindplaatsen vanaf de steentijd tot en met de nieuwste tijd. Zo zijn er in de CAI geen meldingen opgenomen van archeologische vindplaatsen in de directe omgeving van het plangebied en bevindt het onderzoeksterrein zich in een overstromingsvlakte van zowel de Grote Laak als de Fabrieksbeek. Dit soort terreinen waren in het verleden minder aantrekkelijk voor een sedentaire occupatie met bijbehorende grondsporen. Uitgevoerde controleboringen en terreininspectie bevestigen de natte condities en brengen daarbij een ontbrekend archeologisch vlak aan het licht, nefast voor de bewaring van mogelijke grondsporen. Ook artefactensites van rondtrekkende jager-verzamelaars blijven niet bewaard bij een dagzomend tertiair, aangezien de quartaire sedimenten waar dergelijke sites in vervat kunnen zijn, ontbreken.

Op basis van de bovengenoemde argumenten kan dan ook een ontbreken van kennispotentieel voor dit terrein worden beargumenteerd en wordt verder archeologisch vervolgonderzoek afgeraden.

2.3 Programma van maatregelen

Voor dit terrein bestaat geen kans op kennisvermeerdering bij het uitvoeren van een vervolgonderzoek. Er werd overeenkomstig geen Programma van Maatregelen opgesteld.

Bibliografie

Literatuur:

BAEYENS L. 1974. 11. *Bodemkaart van België: Verklarende tekst bij het kaartblad Paal 61 E*. Centrum voor Bodemkartering.

BAUWENS-LESENNE M. 1968. "Bibliografisch repertorium der oudheidkundige vondsten in Limburg (vanaf de vroegste tijden tot aan de Noormannen), Oudheidkundige repertoria." *Bibliografische repertoria VIII*.

DE LANGHE H. EN WESEMAEL E. 2017. "Archeologienota Tessenderlo, Ravenshout. Herontwikkeling bedrijventerrein: Verslag van de resultaten". Tongeren: ARON bvba.

DEVROE A. 2017. "Archeologienota – Programma van maatregelen: Ham Dijkstraat". Mechelen: Annika Devroe.

DE GEYTER G. 1999. *Toelichting bij de geologische kaart van België, Vlaams Gewest. Kaartblad 25 Hasselt*. Brussel.

SCHOUPS A. EN VAN KERKHOVEN I. 2017. "Waterbroek, Hulst, gemeente Tessenderlo: Een Archeologienota". Brugge: Vlaams Erfgoed Centrum bvba.

VAN DE STAEL I., REYSEL P. EN DRIESSEN P. 2014. *Prospectie met ingreep in de bodem aan de N73-E313-Terlaak te Tessenderlo*. ARON-rapport 212.

VAN RANST E. EN SYS C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (schaal 1:20 000). Universiteit Gent: Laboratorium voor bodemkunde. (beschikbaar op www.fao.org/ag/agl/agll/wrb/doc/wrb2007_corr.pdf)

WESEMAEL E. EN DE LANGHE H. 2016. "Archeologienota Tessenderlo, Terlaak: Nieuwbouw van een bedrijfshal". Tongeren: ARON bvba.

Websites geraadpleegd september 2017:

www.cartesius.be

www.dov.vlaanderen.be

www.geopunt.be

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120917>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/thesaurus>

<https://onderzoeksbalans.onroenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie>

<https://sites.google.com/site/glschansen/home/kwaadmeechelen/veldhoven>